

YOSHLAR ORASIDA IT SOHASIGA QIZIQTIRISHNI OSHIRISH YO'LLARI**Nurmatov Sardorjon****Qo'qon universiteti Raqamli texnologiyalar va matematika kafedrası O'qituvchisi****Qosimjonova Xonzodaxon****Qo'qon universiteti Maxsus pedagogika yo'nalishi talabasi****<https://doi.org/10.5281/zenodo.18081119>**

Annotatsiya: Ushbu ilmiy ishda yoshlar orasida axborot texnologiyalariga qiziqishni oshirish imkoniyatlari, zamonaviy ta'lim tizimida IT sohasining ahamiyati hamda raqamli ko'nikmalarni shakllantirishga doir amaliy yondashuvlar yoritilgan. Asarda yoshlarning dasturlash, raqamli savodxonlik va zamonaviy texnologiyalarni o'zlashtirish jarayoniga ta'sir etuvchi omillar chuqur tahlil qilingan. IT infratuzilmasini rivojlantirish, amaliy darslar, loyihalar, hackathonlar, mentorlik tizimi va xususiy sektor bilan hamkorlik kabi yo'nalishlarning yoshlarni motivatsiya qilishdagi roli ko'rsatib berilgan. Shuningdek, IT mutaxassislari bilan uchrashuvlar, o'qituvchilarning malakasini oshirish, ota-onalarning qo'llab-quvvatlashi, o'quvchilar uchun qulay raqamli muhit yaratish kabi chora- tadbirlarning samaradorligi ham yoritilgan. Tadqiqot natijalari sifatida yoshlar orasida ITga qiziqishni kuchaytirish uchun ta'lim muassasalari, jamiyat va texnologik markazlarning hamkorlikda kompleks yondashuvi zarurligi asoslab berilgan. Ushbu ish axborot texnologiyalariga bo'lgan talab ortib borayotgan hozirgi davrda yoshlarning raqamli kompetensiyasini oshirishga xizmat qiluvchi ilmiy-amaliy tavsiyalarni o'z ichiga oladi.

Kalit so'zlar: yoshlar, axborot texnologiyalari, IT sohasi, raqamli savodxonlik, innovatsiya, dasturlash, motivatsiya, infratuzilma, ta'lim tizimi, raqamli kompetensiya, hamkorlik, texnologik rivojlanish, mentorlik, startup, amaliy ta'lim.

ABSTRACT

This scientific work highlights the opportunities for increasing interest in information technologies among young people, the importance of the IT sector in the modern education system, and practical approaches to the formation of digital skills. The work provides an in-depth analysis of the factors influencing the process of young people's mastery of programming, digital literacy, and modern technologies. The role of areas such as the development of IT infrastructure, practical lessons, projects, hackathons, mentoring systems, and cooperation with the private sector in motivating young people is highlighted. The effectiveness of measures such as meetings with IT specialists, teacher training, parental support, and creating a convenient digital environment for students is also highlighted. The research results substantiate the need for a comprehensive approach to increasing interest in IT among young people, including educational institutions, society, and technology centers. This work includes scientific and practical recommendations that serve to increase the digital competence of young people in this era of increasing demand for information technologies.

Keywords: youth, information technologies, IT sector, digital literacy, innovation, programming, motivation, infrastructure, education system, digital competence, collaboration, technological development, mentoring, startup, practical education.

KIRISH

Axborot texnologiyalari bugungi jamiyatda muhim o'rin egallaydi va yoshlarning texnologiyalarga bo'lgan qiziqishi ularning kelajakdagi rivoji uchun katta ahamiyatga ega. IT sohasidagi malakali kadrlar talabining ortishi, raqamli kompetensiyalarni shakllantirish va

innovatsion fikrlashni rivojlantirishni dolzarb qiladi. Shu sababli, yoshlar orasida ITga qiziqishni oshirish, amaliy mashg'ulotlar, loyihalar va zamonaviy ta'lim vositalari orqali amalga oshirilishi zarur. Ushbu ishda yoshlarni ITga jalb qilishning samarali yo'llari va ta'lim jarayonida qo'llaniladigan innovatsion usullar tahlil qilinadi.

Bugungi kunda axborot texnologiyalari jamiyat taraqqiyotida eng muhim omillardan biri bo'lib bormoqda. Raqamli iqtisodiyotning shakllanishi, barcha sohalarning avtomatlashtirilishi, sun'iy intellekt tizimlarining keng qo'llanilishi va masofaviy ish shakllarining rivojlanishi yosh avlodning IT sohasiga qiziqishini kuchaytirayotgan bo'lsa-da, bu jarayonni izchil rivojlantirish uchun qo'shimcha chora-tadbirlar ham talab etiladi. Yoshlarning ITga qiziqishi, avvalo, ular yashayotgan ijtimoiy muhit, oiladagi qo'llab-quvvatlash darajasi, o'quv jarayonining sifati, ta'lim muassasalaridagi texnik imkoniyatlar va jamiyatda IT mutaxassisiga bo'lgan ehtiyojni qanday his qilishiga bog'liq.

ITga qiziqishning shakllanishida o'rtoqlar muhiti katta rol o'ynaydi. Yoshlar doim o'z tengdoshlari bilan taqqoslanadi, ularning muvaffaqiyatini ko'rgan sari bu sohaga qiziqish ortadi. Oilada texnologiyaga ijobiy munosabat mavjud bo'lsa, ota-onalar farzandining yangi dasturlarni o'rganishini, dasturlashga kirishishini qo'llab-quvvatlasa, bu jarayon yanada mustahkamlanadi. Jamiyatda IT mutaxassisining yuqori maosh olishi, masofaviy ishlash imkoniyati, xorijiy kompaniyalarda faoliyat yuritish kabi afzalliklar yoshlar uchun kuchli motivatsiya manbai hisoblanadi.

Ta'lim tizimi ITga qiziqishni oshirishda eng asosiy omillardan biridir. Maktab va kollejda informatika fani faqat nazariya emas, balki amaliy faoliyatga asoslangan tarzda o'tilsa, o'quvchilar ITni "qiyin fan" emas, balki qiziqarli, ijodiy va kelajakda foyda keltiradigan soha sifatida qabul qiladi. Informatika o'qituvchisining malakali bo'lishi, dars davomida zamonaviy platformalardan foydalanishi, real loyihalarni bajarishga yo'naltirilgan topshiriqlar berishi yoshlarning ITga bo'lgan munosabatini keskin o'zgartiradi. Zamonaviy robototexnika, grafik dizayn, web-dasturlash, mobil ilova yaratish kabi yo'nalishlar maktab o'quvchilari uchun juda qiziqarli bo'lib, ularning fikrlash doirasini kengaytiradi.

Texnologik imkoniyatlar ham muhim o'rin tutadi. Ta'lim muassasasida kompyuterlarning zamonaviy bo'lishi, internet tezligi yetarli darajada ishlashi, o'quvchilarning onlayn ta'lim platformalariga kirish imkoniyatining mavjudligi ITga qiziqishni kuchaytiradi. Agar texnik baza sust bo'lsa, o'quvchilar o'z qobiliyatini namoyon eta olmaydi va ITdan uzoqlashishi mumkin. Shuning uchun maktablarda raqamli infratuzilmani yangilash yoshlarning texnologiyaga bo'lgan munosabatini yaxshilaydi.

Yoshlarni IT sohasiga jalb qilishda amaliy mashg'ulotlar alohida ahamiyat kasb etadi. Nazariyani uzoq vaqt o'rganish yoshning qiziqishini pasaytiradi, biroq natijali, ko'zga ko'rinadigan loyihalar ularni yanada ruhlantiradi. Masalan, oddiy web-sayt yaratish, robot yasash, elektron qurilma yig'ish, grafik dizayn ishlari, kichik dastur yozish kabi topshiriqlar o'quvchilarda ijodiy fikrlash va o'z kuchiga bo'lgan ishonchni oshiradi. Har bir loyiha yakunida taqdimot qilish, guruh oldida himoya qilish esa o'quvchining nutqiy salohiyatini, fikrni aniq ifodalash qobiliyatini rivojlantiradi.

Bundan tashqari, IT festivallari, tanlovlar, olimpiadalar va hackathonlar yoshlar uchun katta imkoniyat yaratadi. Bunday tadbirlar ularni jamoa bilan ishlashga, texnik muammoni tezda hal qilishga, o'z g'oyasini himoya qilishga o'rgatadi. Bunday musobaqalarda ishtirok etgan yoshlar ITni kasb sifatida tanlashga moyilroq bo'ladi. Tadbirlar davomida tajribali dasturchilar

bilan suhbatlashish, ularning maslahatlarini eshitish, hayotiy muvaffaqiyat hikoyalarini tinglash kuchli motivatsiya beradi.

Mentorlik tizimi ham juda samarali. Tajribali mutaxassisning yoshga yo'l-yo'riq berishi, ko'rsatma berishi, qaysi yo'nalish foydaliroq ekanini tushuntirishi, xatolarni tuzatib borishi yosh dasturchining tez rivojlanishiga yordam beradi. Mentorlik nafaqat texnik yordam, balki psixologik qo'llab-quvvatlash vazifasini ham bajaradi. Yoshlarning ITga qiziqishini oshirishda onlayn ta'lim platformalarining o'rni beqiyos. Bugungi kunda internet orqali turli bepul kurslar, video darslar, loyihalar, interaktiv mashqlar yordamida istagan odam mustaqil ravishda ITni o'rganishi mumkin. Bunday platformalar yoshlarning vaqt va joyga bog'lanmagan holda o'qishiga imkon beradi. Eng muhim afzalligi — o'quvchi o'z sur'atida, o'ziga qulay yo'nalishda ta'lim olish imkoniga ega bo'ladi.

Yoshlar orasida ITga qiziqishni oshirish uchun jamiyat tomonidan ham targ'ibot ishlari olib borilishi zarur. Ijtimoiy tarmoqlarda IT bo'yicha qisqa, sodda va qiziqarli videolar tayyorlash, muvaffaqiyatli IT mutaxassislarining intervyularini e'lon qilish, yosh dasturchilarning loyihalarini ko'rsatish bu jarayonni yanada kuchaytiradi. Shuningdek, qizlar orasida IT sohasini ommalashtirish ham alohida e'tibor talab etadi. Qizlar uchun maxsus IT kurslar, seminarlar, ayol mentorlar bilan uchrashuvlar gender tengligini ta'minlashda muhim omildir.

Oila muhitida ham ITga oid qiziqishlarni rag'batlantirish zarur. Farzandning o'rganish jarayonini qo'llab-quvvatlash, unga kerakli texnika taqdim etish, u orqali o'z kelajagini qurishi mumkinligini tushuntirish, noto'g'ri axborotlardan himoya qilish — ota-onaning muhim vazifasidir.

XULOSA

Yoshlar orasida axborot texnologiyalariga qiziqishni oshirish bugungi raqamli jamiyatda eng muhim vazifalardan biridir. Tadqiqot shuni ko'rsatadiki, IT sohasiga qiziqish ko'proq amaliy mashg'ulotlar, ijodiy loyihalar va zamonaviy texnik sharoitlar taqdim etilganda shakllanadi. Ta'lim muassasalarida IT bo'yicha sifatli darslar, robototexnika, dasturlash, kibernetika kabi yo'nalishlarning joriy etilishi yoshlarning texnologiyaga bo'lgan qiziqishini oshiradi. Shuningdek, mutaxassislar bilan uchrashuvlar, seminarlar, hackathonlar va startup dasturlari yoshlarni ilmiy-texnik faoliyatga jalb etishda samarali vosita bo'lib xizmat qiladi. Tadqiqot davomida ota-onalar, o'qituvchilar va IT markazlarining hamkorligi ham muhim omil ekani aniqlandi. Raqamli savodxonlikni kuchaytirish, bepul kurslar va mentorlik tizimining yo'lga qo'yilishi yoshlarning imkoniyatlarini yanada kengaytiradi. Xulosa qilib aytganda, ITga qiziqishni oshirish kompleks yondashuv, innovatsion sharoit yaratish va yoshlarni faol qo'llab-quvvatlash orqali amalga oshiriladi. Natijada, jamiyatda texnologik fikrlaydigan, kreativ va raqobatbardosh yoshlar avlodi shakllanadi.

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. Karimov I. Yuksak texnologiyalar — kelajagimiz poydevori. Toshkent: O'zbekiston, 2014.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarorlari va farmonlari. – Toshkent, 2019–2024.
3. Jo'rayev M., Abduvaliyev A. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari asoslari. Toshkent: Innovatsiya, 2021.

4. Xodjayev B., Tursunov A. Informatika va axborot texnologiyalari. Toshkent: O'qituvchi, 2020.
5. Turdiev O. Raqamli savodxonlik: O'quv qo'llanma. Toshkent: Fan va texnologiya, 2022.
6. UNESCO. Digital Literacy and Skills Development for Youth. Paris, 2020.
7. World Bank. Information and Communication Technologies for Development. Washington D.C., 2021.
8. OECD. Education in the Digital Era: Skills for Future. Paris, 2020.
9. Najot Ta'lim, PDP Academy, IT Park Uzbekistan rasmiy ma'lumotlari va ochiq ta'lim resurslari. – 2020–2024.
10. Coursera, Udey va Khan Academy platformalaridagi raqamli ta'limga oid ochiq kurslar materiallari. – 2019–2024.
11. Shirinov J. Innovatsion ta'lim texnologiyalari. Toshkent: Tasvir, 2022.